

методичних засад розвитку трансформаційного лідерства викладачів вищої школи.

Література. 1. *Avolio B.* Re-examining the components of transformational and transactional leadership using the Multifactor Leadership Questionnaire / Avolio B., Bass B., Jung D. // *Journal of Occupational and Organizational Psychology.* – 1999. – № 72. – 411-422. 2. *Калашнікова С.* Розвиток лідерського потенціалу сучасного університету: основи та інструменти : навчальний посібник / Калашнікова С. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. – 44 с. 3. *Паламарчук О.* Викладання в університеті на засадах лідерства: навчальний посібник / О. Паламарчук. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. – 40 с.

УДК 378:37:159.923

Солодовник Т.О., Богдан Ж.Б., Серета Н.В.
м. Харків, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Особистість викладача завжди привертала увагу і викликала жвавий інтерес у суспільства, і таке буде відбуватися завжди через те, що саме від викладача залежить формування і виховання майбутнього нашої нації. Тому на педагога покладається відповідальність не тільки за розвиток власних особистісних та професійних якостей, а й за розвиток особистості своїх вихованців. Така відповідальність зумовлює необхідність створення наукового і культурного середовища у навчальному закладі та за його межами, а це можливо тільки за наявності у викладача високого рівня професійних знань та педагогічної культури.

Професійній діяльності викладача та педагогічній культурі присвячено достатньо наукових досліджень та публікацій, проте вона завжди залишається актуальною у зв'язку з тим, що змінюється суспільство та постійно вдосконалюється освітній процес. Ця проблема розглядається у працях таких вчених як Г.С. Сковорода, К.Д. Ушинський, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський. Із сучасних науковців педагогічна культура є предметом дослідження С.С. Вітвицької, І.Д. Бега, І.А. Зязюна, В.М. Гриньової, О.С. Пономарьова, О.С. Романовського, С.О. Сисоєвої та багатьох інших.

Тому основною метою статті є проблеми формування педагогічної культури викладача вищої школи під час навчання в магістратурі.

Виклад основного матеріалу. Формування педагогічної культури викладача є складовим компонентом професійної компетентності та майстерності педагога, яка безпосередньо впливає на якість культури суспільства в цілому. Педагогічна культура викладача є особистісним

утворенням, яка об'єднує у собі цінності, професійні знання та уміння, моральні принципи та світогляд, педагогічний такт та навички професійного спілкування. Вона не є сталою, формується тривалий час і потребує постійного розвитку і вдосконалення під час здійснення викладачем професійно-педагогічної діяльності.

Як вважає Л.С. Нечепоренко та інші науковці [1, с. 407], педагогічна культура конкретного викладача – прояв загальної культури в умовах педагогічного процесу, що визначається як високий рівень духовного розвитку педагога та його професійної майстерності. Складовими педагогічної культури, на думку авторів, є наступні: педагогічні знання, педагогічні почуття та мотиви, педагогічні переконання, педагогічні вміння та навички, організаторсько-педагогічні здібності, культура спілкування та педагогічний такт.

Особливе місце у структурі педагогічної культури викладача вищої школи займає педагогічне спілкування, де соціально-психологічна взаємодія педагога і студента є найважливішим аспектом, у процесі якого передається не тільки інформація і відбувається наукове пізнання навколишньої дійсності, а й здійснюється емоційний обмін та становлення особистості як професіонала і людини.

Також педагогічне спілкування виконує виховну та розвивальну функції, спрямоване на прищеплення студенту моральних принципів, цінностей, духовних та особистісних якостей, а також уміння займатися самовихованням й самовдосконаленням [2]. За допомогою педагогічного спілкування викладача і студентів створюється сприятливий клімат в академічній групі, зміцнюються дружні відносини, ефективно розвивається навчально-професійна діяльність студентської молоді.

Завдяки педагогічному спілкуванню у студентів підвищується рівень мовленнєвої культури, можуть відбуватися позитивні зміни у життєвих політичних поглядах. Через педагогічну культуру та спілкування відбувається становлення та виховання молоді людини, відповідальної за свою країну та за свої вчинки як громадянина.

Загальновідомим є факт, що вибір дисципліни та інтерес до знань залежить від особистості та авторитета викладача, тобто студент обирає не дисципліну, а спрямований саме на педагога, який представляє певну галузь знань. Від викладача залежить, чи стане студент висококваліфікованим фахівцем та всебічно розвинутою особистістю, спроможною й надалі, протягом усього життя підвищувати рівень професійної майстерності, вдосконалювати духовні й загальнолюдські якості [3]. На нашу думку, чим вище рівень педагогічної культури викладача, тим більше знань, умінь та навичок отримує студент під час навчання.

Висновки з дослідження й перспективи подальших розробок. Таким чином, можна стверджувати, що педагогічна культура викладача вищої школи є одним з чинників формування особистості майбутнього фахівця, його духовного, культурного та професійного зростання та вдосконалення.

Тому одним із важливих завдань вищої педагогічної освіти є створення умов для усебічного розвитку викладача вищої школи, й зокрема формування педагогічної культури майбутнього фахівця.

Література. 1. *Нечепоренко Л. С.* Классическая педагогика / Л. С. Нечепоренко, Я. В. Подоляк, В. Г. Пасынок. – Х. : Основа, 1998. – 420 с.; 2. *Богдан Ж.Б.* Розвиток духовного потенціалу студентів у вищому технічному навчальному закладі / Богдан Ж.Б., Солодовник Т.О. // Переяславская рада: ее историческое значение и перспективы развития восточно-славянской цивилизации: сб. науч. трудов: по матер. VII Междунар. науч.-практ. конф. 19–20 декабря 2012 г.: в 2 ч. – Ч. 1 / Под ред. А. Г. Романовского, Ю. И. Панфилова. – Харьков: НТУ «ХПИ», 2013. – С. 122-124.; 3. *Романовський О.Г.* Про підвищення ролі особистості викладача у процесі підготовки гуманітарно-технічної еліти в умовах інноваційного розвитку сучасної вищої школи / О.Г. Романовський // Теорія і практика управління соціальними системами. – Харків: НТУ «ХП». – 2010, № 2. – С. 3-11.

УДК: 808.5

*Ткаченко Л. П.
м. Харків, Україна*

РИТОРИЧНИЙ СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА

Постановка проблеми. Досконале володіння професійним мовленням, різними стратегіями подачі навчального матеріалу, володіння теорією аргументації в умовах сучасного освітнього середовища стають структурними компонентами професійної культури викладача. З огляду на зазначене вище актуальним стає процес навчання риторики фахівців різних галузей – потенційних викладачів. Сучасні наукові дослідження доводять необхідність формування риторичного складника професійної культури викладача [1;2]. Мета публікації – розкрити шляхи формування риторичного складника професійної культури сучасного викладача.

Виклад основного матеріалу. До цілісного процесу формування риторичного складника професійної культури викладача можна застосувати кілька підходів. Найбільш продуктивними вважаємо системний, культурологічний, гуманістичний, діяльнісний та компетентнісний у їхньому органічному поєднанні. Культурологічний підхід